

## **СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВІАТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ**

Велика частина логістичних операцій при переміщенні від джерела до споживача здійснюється за допомогою різних транспортних засобів. Робота транспортних підприємств, як і будь-яких інших учасників товароруку, повинна бути націлена на отримання єдиного економічного результату в логістичному ланцюзі. У цьому ланцюзі основна функція транспорту полягає в перевезенні, тобто в зміні місцезнаходження товарів при дотриманні принципу економічності (скорочення вартісних і тимчасових витрат), причому значимість фактора часу зростає – з'являються логістичні концепції, що вимагають скорочення запасів (у тому числі і запасів, що знаходяться в дорозі), які істотно обмежують використання матеріальних і товарних ресурсів, тобто «пов'язують» капітал.

Транспортний сектор відіграє головну роль у логістиці, яка пов'язана не тільки з великою часткою транспортних витрат у загальній структурі логістичних витрат, а й з тим, що просування матеріального потоку неможливо без транспортування. З формуванням і розвитком ринкових відносин сутність транспортування вантажів у нашій державі значно змінилося. З'явилося нове поняття «транспортний сервіс». Споживачі поміж різними способами транспортування вибирають такі види транспорту, які можуть забезпечити високу якість логістичного обслуговування з найменшими витратами [1].

В даний час стають актуальними завдання підвищення обсягів перевезень, зростання економічної ефективності роботи численних вітчизняних пасажирських і вантажних експедиторів і перевізників. І не тільки на внутрішніх напрямках. Судячи з зарубіжного досвіду, якісного «стрибка» в області транспорту можна домогтися тільки за рахунок застосування нових технологій організації процесів перевезень, які відповідають високим сучасним вимогам і міжнародним стандартам, наприклад, за рахунок розширення логістичного мислення і принципів логістичної науки. Це пов'язано з тим, що транспортна логістика в якості нової методології організації та оптимізації раціональних вантажопотоків, їх обробки в спеціальних логістичних центрах дає можливість забезпечувати зростання ефективності цих потоків, зменшення непродуктивних витрат та вимагає від працівників транспорту бути сучасними, гранично відповідати запитам клієнтів, які стають все більш вимогливими.

Немає сумніву, що серед усіх видів транспорту саме авіація має найбільші перспективи розвитку, а авіаперевезення, в свою чергу, будуть однією з головних ланок логістичного ланцюга. Основним суб'єктом авіалогістики є авіатransпортні підприємства. Як і в інших галузях логістики, авіатransпортному підприємству для отримання максимального прибутку необхідно мінімізувати витрати на доставку вантажу, при цьому не втративши якість і швидкість доставлення вантажів в призначене місце до призначеного покупця. Спосіб доставки вантажів літаком є, як правило, дорожчим, на відміну від доставки автомобільним, залізничним або морським транспортом, але перевагами даного виду транспортування будуть такі аспекти як швидкість і надійність збереження вантажів [5].

Основними перевагами авіаперевезень є:

1. Швидкість. Якщо відстані перевезення значні, то найкращим транспортним рішенням є авіаперевезення. Тут слід враховувати як швидкість подолання самої відстані з пункту відправки до пункту отримання, так і швидкість отримання вантажу.

2. Відстань. Завдяки авіаперевезенням вдається переміщати вантажі на великі відстані, адже зробити це по суші або по воді іноді буває або занадто довго, або взагалі неможливо.

3. Надійність. При авіаперевезеннях ймовірність пошкодження вантажу зводиться до мінімуму. Ця перевага досягається завдяки самій специфіці авіатransпорту і його надійності. По-друге, коли потрібно перевезти товари, що швидко псуються, часовий показник має дуже велике значення в якості фактора впевненості в тому, що вантаж буде доставлений до покупця в потрібному стані. Підвищена надійність забезпечується також системою безперервного моніторингу, що дозволяє перевірити місцезнаходження і стан вантажу незалежно від його поточного місця розташування [2].

Виходячи з вище зазначених переваг, все більше компаній, як приватних, так і державних, вдаються до допомоги авіаперевезень. І все ж, у сфері вантажних авіаперевезень є суттєві проблеми. Узагальнивши, можна класифікувати їх за трьома напрямками.

1. Митне оформлення і митниця, якщо не через специфіку вантажів, то через тривалість процедури оформлення всіх документів, накладних і митних відомостей.

2. Специфіка товарів і вантажів. Тут враховуються різні фактори, такі як вага, габарити вантажу, митні відносини між країною-покупцем і країною-продавцем, необхідне декларування деяких товарів тощо.

3. Організація всієї логістичної системи. Дуже важливо правильно розрахувати маршрут, оптимізувати витрати і врахувати всі ймовірні проблеми.

4. Висока вартість авіап перевезень. Транспортування вантажів повітряним транспортом здійснюється при максимальному завантаженні літака. Це дозволяє мінімізувати витрати. Малогабаритну продукцію оптимально доставляти у великому обсязі. А рейси незатребуваними маршрутами можуть відкладатися на невизначений термін в очікуванні повного завантаження літака. Розрахунок вартості послуг при авіап перевезенні вантажів має цікаву особливість. З одного боку, чим більше вантажу на борту, тим більший прибуток; з іншого боку, літак має обмеження по вантажопідйомності, тому вартість вантажного авіап перевезення розраховується як відношення ваги до певного обсягу. Вона складається з декількох складових: вартість перевезення (авіафрахт); вартість надбавок (паливні, аеропортові, за безпеку); вартість обробки вантажу в аеропортах (навантаження, вивантаження, оформлення документів).

5. Структура доставки. Авіатранспорт нерозривно пов'язаний з системою аеропортів, немає можливості відправити літак у пункт призначення, де немає відповідних умов для посадки. Також виключена можливість доставки вантажу клієнту особисто. Втім, цей недолік також властивий і іншим видам доставок, окрім автомобільних [3].

Так як авіап перевезення надаються авіакомпаніями, то для оптимального функціонування цю послугу потрібно коригувати і підлаштовувати у відповідність з логістичними вимогами, простіше кажучи – потрапляти в популярні «повітряні потоки». Вантажні авіакомпанії безперервно відстежують поточну ситуацію на головних ринках споживання, тому що саме від цього безпосередньо залежать коливання вантажних потоків – джерел доходу в бізнесі вантажних перевізників. «Влитися» в регулярні вантажопотоки між основними ринками споживачів – одна з головних передумов стабільної роботи авіакомпанії.

Однак моделювання оптимальної маршрутної мережі залежить не тільки від бажань перевізників і тенденцій на світовому ринку споживання. У своїй роботі авіакомпанія стикається з достатньою кількістю проблем. Варто почати тільки з того, що всі невійськові літаки, пасажирські та вантажні, що пролітають над територією не тільки України, а й інших держав, зобов'язані дотримуватися певних трас. При цьому, майже ніколи не виходить пройти з пункту А в пункт Б по найкоротшому шляху. Причиною подібних труднощів є недосконалість або, навіть, відсутність забезпечення території країни засобами спостережень, зв'язку та управління потоками повітряного руху. Щороку фінансові втрати авіакомпаній внаслідок недостатньої оптимальності повітряних трас, і в тому числі внаслідок надмірної і непотрібної витрати палива, складають близько 70 мільйонів американських доларів. Саме тому у світовій практиці набуває популярності ідея «відкритого неба», яка вже може бути здійснена в Західній Європі і США, де вже активно використовуються суцільні поля спостережень, зв'язків і управлінь повітряними потоками [6].

Одними з найбільш важливих проблем авіалогістики також є сезонні проблеми. Авіакомпанія може отримати нові додаткові літаки і буде возити вантажі протягом певного сезону, але при зміні сезону дані транспортні засоби, на жаль, неможливо використовувати. Найбільш завантажені сезони припадають на один і той же час у більшості країн.

У підсумку, можна впевнено сказати, що сфера вантажних авіап перевезень і пов'язані з нею галузі мають величезну перспективу розвитку, включаючи міжнародний рівень. Галузь вантажних авіаційних перевезень повинна стати одним із стратегічних напрямків розвитку авіаційної галузі в цілому і, відповідно, мати цілком конкретну і значну державну підтримку. Однак основні перспективи галузі все ж пов'язані з необхідністю вдосконалення авіакомпаніями своєї діяльності, в тому числі і в першу чергу – оптимізацією роботи всієї логістичної системи даної галузі транспортного сегмента ринку послуг.

#### **Література:**

1. Зеркалов Д. В. Транспортна система України. К. : Основа, 2006. – 704 с.
2. Комарницький І. М., Питуляк Н. С., Когут І. В. Механізми формування логістичних центрів. *Вісник «Львівська політехніка»: проблеми економіки та управління*. 2007. № 582. С.190–196.
3. Кочеткова А. А., Полозова Е.К. Системний аналіз основних проблем и тенденцій грузовых авиационных перевозок. *Молодой ученый*. 2015. №9. С. 633–636.
4. Кулик В.А., Онищенко О.В. Транспортно-логістичний кластер: формування, функціонування, аналіз діяльності. Монографія. Кременчук : «Кременчуцька міська друкарня», 2016. 228 с.
5. Онищенко О. В. Сучасні тенденції розвитку ринку малобюджетних авіап перевезень. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Випуск 246: В 5 т. Т. V. Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. С.1068–1075.
6. Соколова О. Є. Сучасний стан та перспективи розвитку логістичної інфраструктури аеропортів України. *Десята міжнародна науково-практична конференція «Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні проблеми логістики»*. К. : Міністерство транспорту і зв'язку України, 2008. С.60–64.